

Innst. S. nr. 165

(2006-2007)

Innstilling til Stortinget fra justiskomiteen

Dokument nr. 8:39 (2006-2007)

Innstilling fra justiskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, Elisabeth Aspaker, André Oktay Dahl og Kari Lise Holmberg om å gi hjemmelsgrunnlag til politiet til å gripe inn overfor frembydelse av seksuelle tjenester, organisert tigging mv.

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Stortingsrepresentantene Erna Solberg, Elisabeth Aspaker, André Oktay Dahl og Kari Lise Holmberg fremsatte 8. februar 2007 følgende forslag:

I

Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige lovendringsforslag som åpner for bortvisning av personer som ved frembydelse av seksuelle tjenester, salg eller tigging som på grunn av aktivitetens form eller omfang endrer et områdes karakter.

II

Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige lovendringsforslag, slik at man utvilsomt åpner for at kommunene i politivedtekter kan innføre regler om bortvisning av personer som driver med pågående, forstyrrende eller sjenerende tigging, salg eller prostitusjon."

Forslagsstillerne viser til at det i den senere tid har vært en urovekkende utvikling i bybildet i flere av de større byene som har ført til at enkeltmennesker føler seg utrygge når de ferdes i deler av sentrum. Enkelte områder har blitt helt dominert av en aktiv og offensiv frembydelse av seksuelle tjenester, organisert tigging og pågående salgsvirksomhet. Forslagsstillerne er opp-tatt av at det offentlige rom skal være til bruk for alle og mener at det ikke er akseptabelt at enkelte områder

over tid har fått en karakter som i praksis forhindrer en alminnelig bruk for offentligheten.

Forslagsstillerne viser videre til at det ved opphevelsen av den tidligere løsgjengerloven i 2005 ble forutsatt at det kunne gis lokale politivedtekter som kunne tilpasses de konkrete behovene i et område eller en landsdel. Forslagsstillerne har i lys av den senere tids utvikling og eskalering av problemet med forstyrrende frembydelse av seksuelle tjenester, pågående tigging og salgsvirksomhet i flere byer og tettsteder, kommet i tvil om dette er tilstrekkelig for å sikre den enkeltes trygghet, bevegelsesfrihet og rett til å gå i fred i det offentlige rom.

Forslagsstillerne viser til at det under arbeidet med opphevingen av løsgjengerloven ble tatt høyde for at det kunne være behov for å foreslå nye bortvisnings-hjemler. Dette ble senest vurdert i forbindelse med utvidelsen av straffebudet mot menneskehandel til også å omfatte organisert tigging.

Forslagsstillerne anser det som nødvendig at den usikkerhet som departementet viser til vedrørende om det er hjemmel til å fastsette lokale politivedtekter som omfatter en rett til å gripe inn overfor de som driver pågående frembydelse av seksuelle tjenester, tigging eller salg, må fjernes. Forslagsstillerne ser i tillegg nødvendigheten av at politiet har mulighet til å gripe inn overfor frembydelse av seksuelle tjenester, organisert tigging og salg der dette får et omfang som endrer et områdes karakter fullstendig, selv om aktiviteten i seg selv ikke arter seg som aggressiv. Forslagsstillerne viser i denne forbindelse til at det store antall av utenlandske statsborgere som kommer til Norge alene med dette formål, har gjort at problemet har fått en helt annen karakter og dimensjon enn i tidligere år.

Forslagsstillerne mener derfor det er nødvendig at politi og kommune får tilstrekkelige hjemmelsgrunnlag til aktivt å imøtegå dette problemet på en effektiv måte. Forslagsstillerne viser til at Byrådet i Oslo fikk flertallets tilslutning i bystyret til nye politivedtekter, men at de foreslåtte endringene foreløpig ikke er blitt

godkjent av Justisdepartementet. Disse vedtektene vil kunne danne presedens for hva andre byer og tettsteder kan ta inn i sine lokale vedtekter. De vil derfor være av stor betydning for hvilke reelle virkemidler kommunene har for å ta tak i problemet.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Anne Marit Bjørnflaten, Thomas Breen, Ingrid Heggø og Hilde Magnusson Lydvo, fra Fremskrittspartiet, Jan Arild Ellingsen, Solveig Horne og Thore A. Nistad, fra Høyre, Elisabeth Aspaker og André Oktay Dahl, og fra Sosialistisk Venstreparti, Kirsti Saxi, viser til at Stortinget enstemmig opphevet løsgjengerloven ved lov 21. desember 2005 nr. 131, med virkning fra 1. juli 2006.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti, ønsker i større grad å bruke sosialpolitiske ordninger enn lovendringer, og viser her til Regjeringens handlingsplan for traficking som hadde en rekke gode tiltak i forhold til de problemstillingene forslagsstillerne reiser. Flertallet ønsker å gi uttrykk for et verdissyn der det tas utgangspunkt i et ønske om å hjelpe den enkelte til å få et verdig liv.

Flertallet viser til at det under behandlingen av ny generell del av straffeloven i Ot.prp. nr. 90 (2003-2004), er lagt til grunn at skadefølgeprinsippet bør være utgangspunkt og grunnvilkår for kriminalisering. Som departementet legger vekt på i sin begrunnelse for lovforslaget, bør handlinger som i vår tid ikke er egnet til å medføre skade eller fare for skade, avkriminaliseres.

Flertallet viser også til Innst. O. nr. 10 (2005-2006):

"Komiteen viser til at høy levestandard og godt utbygde velferdsordninger har gjort at tigging har vært et lite problem de siste tiår. Dette til tross for at antallet som ber forbipasserende om penger, de siste årene har økt noe i de største byene. Komiteen vil i likhet med departementet fremheve viktigheten av at tigging avkriminaliseres først og fremst av hensyn til at de som tigger ofte er i en vanskelig livssituasjon. Komiteen viser til at for å unngå at medmennesker skal tigge er det et viktig mål å redusere fattigdom. Videre vil komiteen vise til at det bør benyttes sosialpolitiske virkemidler, ikke kriminalpolitiske, for å gjøre noe med utfordringen knyttet til tigging.

Komiteen viser til at mye tyder på at noe av tiggervirksomheten, særlig i Oslo, den senere tiden har fått et mer profesjonelt og organisert preg. Komiteen mener det er svært viktig at eventuell tvangsmessig tigging fanges opp av lovverket. Komiteen er kjent med at departementet, før regjeringsskiftet, sendte et forslag på høring om å innlemme organisert tigging i straffeloven § 224 om menneskehandel, den såkalte traffickingparagrafen. Komiteen mener en slik lovendring vil være viktig for å stille bakmennene for tiggingen til ansvar. Komiteen ber Regjeringen følge opp forslaget og komme tilbake til Stortinget så raskt som mulig."

Flertallet viser videre til Innst. O. nr. 61 (2005-2006):

"Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil be departementet vurdere nødvendige rettslige tiltak for å møte bekymringen knyttet til aggressiv og pågående prostitusjon, tigging og salg. Slike mulige rettslige tiltak kan blant annet være en snever utvidelse av hjemmelsgrunnlaget for politivedtekter i politiloven § 14 nr. 1, eventuelle endringer i ordensbestemmelsen i politiloven § 7, samt en eventuell lovbestemmelse som klart forbyr aggressiv og pågående tigging. Flertallet vil også understreke viktigheten av at det sees aktivt på muligheter for å se på sektorovergripende tiltak for å begrense tilstrømmingen av virksomhet som nevnt over."

I forhold til tigging og prostitusjon står vi overfor et kriminalpolitisk veivalg, og flertallet mener at dette veivalget bør trekkes opp av Stortinget og ikke av politivedtekter lokalt.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til sine merknader og forslag i Innst. O. nr. 61 (2005-2006) og støtter for øvrig forslag II i foreliggende representantforslag.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til det fremlagte forslag og at svært mange mennesker føler utrygghet når de ferdes i sentrum i flere av de større byene. Disse medlemmer aksepterer ikke at folk flest føler seg tvunget til å holde seg hjemme fordi for eksempel Oslo politidistrikt mangler midler og mannskap til å sørge for ro og orden i gatene. Disse medlemmer viser i denne sammenheng til at over 300 politistillinger står ubesatt, hvorav et betydelig antall i Oslo. Disse medlemmer forventer derfor en betydelig styrking av politiets budsjetter ved behandlingen av Revidert nasjonalbudsjett for 2007.

Disse medlemmer viser til at enkelte byområder har blitt helt dominert av en aktiv og offensiv frembydelse av seksuelle tjenester, organisert tigging og pågående salgsvirksomhet. Disse medlemmer viser i denne sammenheng til at et stort antall utenlandske statsborgere kommer til Norge alene med dette formål, noe som gjør at problemet har fått en helt annen karakter og dimensjon enn i tidligere år. Disse medlemmer viser til at virksomheten har antatt et mer organisert preg, og peker på behovet for å gjennomgå visumreglene med sikte på å få bukt med en praksis hvor det kan antas at grunnlaget for opphold i landet er tigging eller prostitusjon.

Disse medlemmer frykter at tilstandene i f.eks. Oslo sentrum kan bli enda mer kaotiske fremover. I denne sammenheng viser disse medlemmer til at statsråden tidligere har stilt seg avvisende til at det organiseres en sommerøvelse hvor mannskaper fra politireserven deltar med sikte på å forebygge en økende aggressiv tigger-, salgs- og prostitusjonsvirksomhet, med sikte på å frigjøre politikraft, jf. Spørsmål nr. 1135 (2005-2006). Disse medlemmer viser til at bakgrunnen var at statsråden ikke ønsket å klargjøre politireservens hjemmelsgrunnlag.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen klarlegge hjemmelsgrunnlaget for politireservens virksomhet, og legge til

rette for at det kan organiseres en sommerøvelse hvor mannskaper fra politireserven deltar med sikte på å forebygge en økende aggressiv tigger-, salgs- og prostitusjonsvirksomhet."

Disse medlemmer er opptatt av at det offentlige rom skal være til bruk for alle, og mener at det ikke er akseptabelt at enkelte områder over tid har fått en karakter som i praksis forhindrer en alminnelig bruk for offentligheten. Disse medlemmer viser til at Byrådet i Oslo fikk flertallets tilslutning i bystyret til nye politivedtekter, men at de foreslåtte endringene ikke er blitt godkjent av Justisdepartementet. Disse medlemmer viser til at disse vedtektene vil kunne danne presedens for hva andre byer og tettsteder kan ta inn i sine lokale vedtekter.

Disse medlemmer konstaterer at flertallet legger til grunn det prinsipielle syn at denne utryggheten spiller en underordnet rolle og ikke ønsker å støtte forslag som både politiet, handelsnæringen og kommunene selv ser behov for. Disse medlemmer deler imidlertid flertallets verbale understreking av at sosialpolitiske ordninger er viktig for å hjelpe f.eks. narkomane, bostedsløse, mennesker med psykiske problemer og prostituerte. Disse medlemmer legger derfor til grunn at forslagsstillernes forslag må sees i sammenheng med behovet for å utvide tilbudet innenfor for eksempel psykisk helsevern, rehabilitering, et bedre fungerende barnevern, en skole som ikke forsterker sosiale ulikheter, en aktiv politikk for å sikre folk et sted å bo, at samfunnet tar et større ansvar for å rehabiliterer innsatte i norske fengsler samt et mer inkluderende arbeidsliv. Disse medlemmer understreker at en nulltoleransepolitikk mot for eksempel narkotika således ikke innebærer manglende toleranse mot dem som har et rusproblem. Disse medlemmer har merket seg at regjeringspartiene tross klare løfter og forpliktelser, ikke har støttet en rekke forslag til styrking av viktige sosialpolitiske ordninger som kan gi den enkelte et mer verdig liv.

Disse medlemmer viser i denne sammenheng også til merknader ved behandlingen av Dokument nr. 8:86 (2005-2006), jf. Innst. S. nr. 55 (2006-2007), hvor betydningen av å finne tiltak som fungerer for å få den

enkelte ut av prostitusjon, ble understreket av et bredt flertall.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet og Høyre:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige lovendringsforslag, slik at man utvilsomt åpner for at kommunene i politivedtekter kan innføre regler om bortvisning av personer som driver med pågående, forstyrrende eller sjenerende tiggning, salg eller prostitusjon.

Forslag fra Høyre:

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige lovendringsforslag som åpner for bortvisning av personer som ved frembydelse av seksuelle tjenester, salg eller tiggning som på grunn av aktivitetens form eller omfang endrer et områdes karakter.

Forslag 3

Stortinget ber Regjeringen klarlegge hjemmelsgrunnlaget for politireservens virksomhet, og legge til rette for at det kan organiseres en sommerøvelse hvor mannskaper fra politireserven deltar med sikte på å forebygge en økende aggressiv tigger-, salgs- og prostitusjonsvirksomhet.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og råar Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

Dokument nr. 8:39 (2006-2007) - om representantforslag fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, Elisabeth Aspaker, André Oktay Dahl og Kari Lise Holmberg om å gi hjemmelsgrunnlag til politiet til å gripe inn overfor frembydelse av seksuelle tjenester, organisert tiggning mv. - avvises.

Oslo, i justiskomiteen, den 17. april 2007

Anne Marit Bjørnflaten
leder

Hilde Magnusson Lydvo
ordfører

